Er tiden inne for fornying av standard konsesjonsvilkår – fra å bli målt på vannmengde til miljøytelse?

Odd Kristian Selboe

Plan og inngrepsseksjonen

Direktoratet for **naturforvaltning**

Tema for innlegget:

- ”Standard vilkår for naturforvaltning”
- Nytt vilkårssett på grunnlag av:
  - Nye miljøpolitiske prioriteringer og føringer
  - Nye rammevilkår for vassdragsforvaltningen

Konsesjoner og miljø:

- Konsesjonsvilkår inkl. manøvreringsreglement;
  - Herunder bestemmelser om naturforvaltning, terskler, forurensing, kulturminner osv.
- Forutsetninger i konsesjonssak/vedtak
  - (”Merknader til vilkårene”)
- Oppfølging/godkjenning av detaljplaner
- Internkontroll og miljørevisjon

- Vannslipping sentralt – for utbygger og miljø

Vilkårene:

Juridisk bindende krav er

- tekniske: (”Stive” krav til minstevannføringer, bygging av terskler, begrensninger på anleggsperioder……..), ikke
- funksjonelle (bevare arter eller naturtyper, opprettholde fiske på et gitt nivå ……..)

- Forutsigbart for konsesjonær - men gir unødvendig begrensninger for en optimal utnyttelse av vannet - både økonomisk og miljømessig?

Post X. (Naturforvaltning)

I
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a) å sørge for at forholdene i .....vassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b) å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c) å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
d) å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i områder som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV
Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V
Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene..... og ..... på henholdsvis kr. ....., kr. ..... og kr. .....til opphjelp av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelp av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI
Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII
Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i vilkår, dekkes av konsesjonæren.

Nye miljøpolitiske prioriteringer og føringer:

- Strategisk mål **Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold**:
- *"Naturen skal forvaltast slik at **arter** som finnes naturleg blir sikra i levedyktige bestandar, og slik at variasjonen av **naturtypar** og **landskap** blir halden ved lag og gjer det mogleg å sikre at det biologiske mangfaldet får halde fram med å utvikle seg".*
- St.prp.nr 1 (2006-2007)

- Sterkere fokus på:
  - Biologisk mangfold
  - Økologisk tilstand

Fortsatt **opptatt av:**

- Fisk
- Friluftsliv

Vanndirektivet

Direktivets formål:

- hindre videre forverring, beskytte og forbedre miljøkvaliteten i vann
- ”bærekraftig” vannbruk, helhetlig langsiktig forvaltning av alle vannressurser
- minske effekter av flom og tørke

Krav til miljøtilstand 2016:

Generelt: God økologisk status

(Nær naturtilstanden)

SMF: Godt økologisk potensial

(Den beste økologiske tilstand man kan oppnå uten at tiltaket fjernes og dets hensikt opprettholdes)

Måloppnåelse måles på økologisk tilstand

Oppfølging av Vanndirektivet:

Arbeid i vannregionene:

- Karakterisering (dagens miljøtilstand, utpeking av SMF)
- Overvåking
- Fastsetting av miljømål
- Forvaltningsplaner
- Tiltaksplaner

- Vannkraft vil bli berørt av alle deler av prosessen
- Åpne prosesser - medvirkning

Lovverket og kvalitetsmål:

- **Vannressursloven § 9.** *(kvalitetsmål for vassdrag)*
  Vassdragsmyndigheten kan fastsette kvalitetsmål for vassdrag, ***bl.a om vannføring, stoffinnhold og artsforekomst i vassdraget,*** *og bestemmelser om vassdragsmyndighetens plikter hvis kvalitetsmål ikke blir oppfylt. Kvalitetsmål som skal være bindende for utøving av offentlig myndighet, fastsettes etter forvaltningslovens regler for forskrifter.*

- Vannressursloven åpner for bindende miljømål – for forvaltningen og de som får konsesjon

Nye standardvilkår?

- Miljøforvaltningen er opptatt av å ivareta miljøverdier – ikke å begrense produksjon og inntjening
- Vi er heller ikke opptatt av å øke vår myndighet, eller belaste kraftverkseiere unødvendig
- Kraftverkseiere er opptatt av å optimalisere bygging og drift og å tilfredsstille krav

- Kan funksjonskrav, i stedet for eller i tillegg til tekniske krav, gi en vinn vinn situasjon?

Hva vil DN gjøre?

- Starte en prosess for å modernisere ”våre” standardvilkår for å tilpasse vilkårene til:
  - Nye politiske føringer og prioritering
  - Nye rammebetingelser
    - Fokus på funksjonskrav
    - Planmessig miljøoppfølging (internkontroll)

    - **Samarbeid med NVE – godkjenning av OED/MD**
    - **Involvering av bransjen i prosessen**
    - **Involvering av de som skal forvalte vilkår**

Utfordringer…

- For miljøforvaltningen: Presisere og prioritere ønsker og krav
- Krav til miljøtilstand – manøvreringsreglement – avbøtende tiltak. Fleksibilitet – erstatte vann med andre tiltak – økt bruk av prøvereglement?
- Mer presise krav til for- og etterundersøkelser?
- Å finne gode indikatorer

Tidsperspektiv

- Nye standardvilkår for naturforvaltning kan komme raskt (?)
- Innhold som faktisk avviker fra dagens vilkår avhenger bl.a. av;
  - Framdrift for innføringen av vanndirektivet – både nasjonalt og i vannregionene

    (Fullkarakterisering, endelige kriterier for miljøtilstand, nytt overvåkingsregime, fastsetting av miljømål…)

  - Forvaltningen finner praktiske løsninger

PROAKTIVE KRAFTVERKSEIERE ?

(Nye, fornyede eller reviderte konsesjoner)